

PRAKTIJKLEREN

in de Jeugdzorg

Vraag- en praktijkgestuurde kennisproductiviteit

JGZ

Medisch generalistische zorg, praktijkleren en de Triage App als brug naar duurzame deskundigheid

JGZ

Voor wie?

Voor bestuurders, directeuren, managers, behandelaren, praktijkleiders en opleidingsverantwoordelijken in de jeugdzorg die willen investeren in aantoonbare deskundigheid, kwaliteit en veiligheid.

MGZ

Wat leest u nu?

Deze whitepaper laat zien hoe ZorgPraktijkAcademie praktijkleren vormgeeft, waarom dat in de jeugdzorg urgent is en hoe de Triage App helpt om het geleerde te borgen in de dagelijkse praktijk.

NU

Waarom nu?

De zorgvraag wordt complexer, personeel schaarser en de druk op continuïteit en veiligheid groter. Jeugdorganisaties zoeken daarom niet alleen scholing, maar een aanpak die leidt tot beter handelen op de werkvloer.

"Van scholing naar aantoonbare praktijkimpact in de jeugdzorg."

Het begint met een bekende bestuursvraag

Organisaties in de jeugdzorg investeren jaarlijks in cursussen, e-learnings, intervisies, methodiekdagen en scholingsdagen. Maar terwijl de investeringen stijgen, blijft de vraag in de bestuurskamer hardnekkig terugkeren: wat verandert er nu echt op de werkvloer?

"Waarom verandert er zo weinig op de werkvloer, ondanks al die scholing?"

Deze vraag gaat niet over inzet of motivatie. Het gaat over ontwerp. Over de fundamentele aanname dat kennis leren automatisch leidt tot ander handelen. Die aanname klopt zelden. En in de jeugdzorg, waar signalen snel kunnen veranderen en veiligheid direct in het geding kan zijn, is de foutmarge klein.

1. Waarom klassieke scholing vaak te weinig verandert

1

In veel opleidingen staat kennisoverdracht centraal. Professionals leren buiten de praktijk, terwijl de transfer naar het dagelijks werk onvoldoende wordt ontworpen. Daardoor blijft een belangrijk deel van het leerrendement onbenut.

2. Waarom dit in de jeugdzorg extra belangrijk is

2

Een verandering in gedrag, alertheid of lichamelijk functioneren kan samenhangen met somatiek, medicatie, psychische problematiek, trauma of de context van gezin en netwerk. Juist dan moet deskundigheid direct bruikbaar zijn.

3. Wat ZorgPraktijkAcademie anders doet

3

ZorgPraktijkAcademie vertrekt niet vanuit leerstof, maar vanuit echte praktijkvragen. De werkplek is leerbron, toetssteen en toepassingsomgeving. PLAN - DO - TRUST - GROW ondersteunt leren, toepassen, vertrouwen en gericht verder ontwikkelen.

4. Wat dit bestuurlijk betekent

4

Wanneer leren is ingebed in de werkpraktijk en gericht op toepassing in alle diensten, ontstaat er aantoonbare impact op kwaliteit en veiligheid. Investeer in leeroplossingen vanuit de praktijk, maak leren zichtbaar in het werk en borg deskundigheid ook in avond, nacht en weekend.

ZorgPraktijkAcademie helpt jeugdzorgorganisaties om leren te verankeren in het dagelijks werk, zodat de deskundigheid van teams toeneemt en jeugdigen en gezinnen de best mogelijke ondersteuning krijgen - op het juiste moment, op de juiste plek, door de juiste professional.

De kernvraag is daarom niet hoeveel scholing wordt gevolgd, maar hoeveel beter professionals en teams daadwerkelijk gaan handelen.

1. Waarom dit juist in de jeugdzorg urgent is

In de jeugdzorg hangen kwaliteit, veiligheid en ontwikkelkansen direct samen met vroegsignalering, professioneel redeneren, passende triage en persoons- en gezinsgerichte zorg. Jeugdigen zijn in ontwikkeling, klachten kunnen zich anders uiten dan bij volwassenen en signalen moeten altijd in hun context worden geduid.

Somatische klachten kunnen schuilgaan achter gedrag of spanning. Medicatie, slaap, voeding, middelengebruik, trauma, neurodiversiteit en psychische problematiek kunnen elkaar beïnvloeden. De professional die tijdig observeert, samenhang ziet en verantwoord handelt, voorkomt onnodige escalatie en versterkt veiligheid en continuïteit.

De arbeidsmarkt

Capaciteit

Tekorten blijven groot. Teams hebben professionals nodig die breed inzetbaar zijn, goed observeren en eerder passende stappen zetten. Praktijkleren draagt bij aan duurzame inzetbaarheid en minder afhankelijkheid van schaarse expertise.

De complexiteit van de zorgvraag

Deskundigheid

Jeugdigen hebben vaker meervoudige problematiek: gedrag, psychische klachten, somatiek, medicatie, ontwikkelingsvragen en gezinscontext beïnvloeden elkaar. Protocollen helpen, maar professioneel redeneren blijft nodig.

De continuïteit van zorg

Kwaliteit van Bestaan

Goede zorg moet ook werken in avond-, nacht- en weekenddiensten, op kleinschalige locaties en in teams met wisselende ervaring. Deskundigheid moet dus herkenbaar, gedeeld en geborgd zijn.

Wat dit vraagt

De jeugdzorg heeft behoefte aan praktijkleren dat teams sterker maakt, medisch generalistische zorg ondersteunt, triage beter organiseert en thema's als medicatieveiligheid, somatische signalering, crisispreventie, voeding, slaap, middelengebruik en samenwerking met gezin en netwerk integreert in dagelijks handelen.

2. Praktijkkennis, medisch generalistische zorg en de Triage App

Niet alle relevante kennis in de jeugdzorg laat zich overdragen als klassieke theorie. Veel van wat ertoe doet, is praktijkkennis: contextueel, relationeel en opgebouwd in actie. Juist die kennis bepaalt het verschil tussen op tijd signaleren of te laat ingrijpen, tussen adequaat handelen of onnodige escalatie.

K

Expliciete kennis

Staat in richtlijnen, protocollen, handboeken en scholingsmateriaal. Nodig voor een gedeelde basis, maar niet voldoende voor goed handelen in complexe situaties.

P

Praktijkkennis

Ontstaat in observeren, afwegen, samenwerken, beslissen en terugkijken. Deze kennis bepaalt of professionals op het juiste moment goed signaleren, passend handelen en verantwoord opschalen.

Medisch generalistische zorg in de jeugdzorg

MGZ gaat over de samenhang tussen begeleiding, verpleegkundig handelen, somatiek, psychische gezondheid, medicatie, triage, behandeling en samenwerking met ouders, artsen en andere deskundigen. In de jeugdzorg betekent dit: veranderingen vroeg herkennen, risico's wegen, veilig handelen en weten wie wanneer betrokken moet worden.

Signaleren

>

Beoordelen

>

Triageren

>

Handelen

>

Escaleren

TRIAGE APP

Gestructureerde vragen

Stel de juiste vragen

Triageondersteuning

Bepaal urgentie

Kennisbasis

Actuele kennis

Advies & Escalatie

Wie betrekken? Staat kennis Profiel

T

De Triage App

ondersteunt professionals met gestructureerde vragen, triageondersteuning en een toegankelijke kennisbasis. Zo helpt de app om deskundigheid niet alleen te leren, maar ook dagelijks toe te passen - juist in de jeugdzorg.

PLAN - DO - TRUST - GROW

3. Twee opvattingen over leren - en wat ze opleveren

In de praktijk van de jeugdzorg leiden verschillende opvattingen over leren tot verschillende opbrengsten. Het gaat niet alleen om inhoud, maar om waar leren plaatsvindt, wie eigenaar is van het leerproces en hoe toepassing wordt geborgd.

Dimensie	Onderwijsgestuurd	Praktijkgestuurd (ZorgPraktijkAcademie)
Vertrekpunt	Vastgesteld curriculum	Vraagstuk uit de eigen werkpraktijk
Rol van de docent	Kennisoverdrager	Ontwerper van leeromgevingen en begeleider van reflectie
Rol van de deelnemer	Ontvanger van kennis	Actieve professional en mede-onderzoeker
Belangrijkste leerbron	Lesmateriaal	Casustiek, werkplek, gezin/netwerk en teampraktijk
Toepassing	Na afloop van de scholing	Tijdens het leertraject, direct in de praktijk
Toetsing	Kennisreproductie	Verbetering van handelen en onderbouwd verbeterplan
Impact	Tevredenheid en certificering	Beter functioneren, meer teamdeskundigheid en veiliger jeugdzorg
Borging	Afhankelijk van individu	Ondersteund via werkafspraken, leidinggevend en Triage App

De PLAN - DO - TRUST - GROW-cyclus maakt het praktijkgestuurde model sterker, omdat de vertaalslag naar signaleren, beoordelen en handelen niet pas na de opleiding plaatsvindt, maar onderdeel wordt van de dagelijkse routine.

4. Hoe dit eruitziet in een leerprogramma van ZorgPraktijkAcademie

Een visie op praktijkleren krijgt pas waarde als deze herkenbaar wordt in het ontwerp van het leerprogramma. In de programma's van ZorgPraktijkAcademie is dat zichtbaar in de volgende keuzes.

De dag start met eigen casuïstiek	Deelnemers brengen een concrete situatie, vraag of observatie uit de jeugdzorg mee. De theorie sluit aan op wat de praktijk al heeft opgeroepen.
De werkplek is formele leerbron	Praktijkopdrachten zijn geen huiswerk, maar een verlengstuk van het leerproces. Tussen bijeenkomsten onderzoeken deelnemers hun eigen werkpraktijk en koppelen bevindingen terug.
Teams leren mee	Een goed opgeleide professional versterkt niet alleen het eigen handelen, maar vergroot ook het signaleren, redeneren en beslissen van collega's in het team.
Leidinggevend en praktijkbegeleiders doen mee	Zij helpen ruimte te maken, vragen scherp te houden en verbeteringen te vertalen naar de dagelijkse organisatiepraktijk.
Triage App en kennisbasis ondersteunen	Wat deelnemers leren over observatie, urgentiebepaling en handelen, wordt ondersteund door de Triage App en een toegankelijke kennisbasis. Daardoor blijft deskundigheid ook beschikbaar buiten lesdagen en kantooruren.
Het verbeterplan levert direct iets op	De eindopdracht is geen papieren oefening, maar een praktisch verbeterplan dat bruikbaar is voor team, locatie of organisatie.

Zo verbindt ZorgPraktijkAcademie de ontwikkeling van de professional direct met verbetering van de jeugdzorgpraktijk.

5. Wat dit vraagt van uw organisatie

Praktijkleren werkt niet vanzelf. In de jeugdzorg ontstaat het grootste rendement wanneer organisatie, leidinggevend en teams het leerproces actief ondersteunen.

R

Ruimte

Professionals hebben tijd nodig om te observeren, te reflecteren en praktijkopdrachten uit te voeren. Zonder ruimte verdringt de werkdruk het leren.

L

Betrokken leidinggevend

De directe leidinggevende bepaalt vaak of geleerd handelen ook echt in het team landt. Betrokkenheid, opvolging en vertrouwen zijn daarom cruciaal.

V

Psychologische veiligheid

Professionals moeten kunnen bespreken wat lastig is, welke signalen zij missen en waar onzekerheid bestaat. Juist daar groeit deskundigheid.

B

Borging in processen en werkafspraken

Nieuwe werkwijzen krijgen pas waarde als zij herkenbaar terugkomen in overdrachten, triage-afspraken, verantwoordelijkheden en teamroutines.

Wat helpt bij borging?

1

een
MGZ-beleidskader

2

duidelijke
leerpaden

3

teamafspraken
over triage

4

gebruik van
de Triage App

5

monitoring van
resultaten

6. De businesscase - en wat u nu kunt doen

Voor bestuur en directie in de jeugdzorg gaat het uiteindelijk om de vraag welke waarde leren oplevert. Praktijkleren is niet alleen een opleidingskeuze, maar ook een keuze voor betere zorg, sterkere teams en meer organisatiekracht.

	Hogere leerimpact	Wat professionals leren, is direct bruikbaar in de eigen werkpraktijk.
	Minder onnodig opschalen	Teams leren beter signaleren, triëren en afwegen, waardoor schaarse expertise doelmatiger wordt ingezet.
	Minder externe inhuur	Meer deskundigheid in het team vergroot zelfstandigheid en vermindert afhankelijkheid van externe ondersteuning.
	Betere kwaliteit en veiligheid	Vroegtijdig signaleren en goed handelen versterken veiligheid, continuïteit en ontwikkelkansen van jeugdigen.
	Bijdrage aan behoud van professionals	Betekenisvolle ontwikkeling en beter functioneren vergroten werkplezier en duurzame inzetbaarheid.

Drie vragen voor bestuur en directie

1. Kunt u aantonen wat uw huidige scholingsinspanningen opleveren op de werkvloer?
2. Welke jeugdzorgvragen vragen in uw organisatie om meer handelingsbekwame professionals?
3. Hoe borgt u deskundigheid op momenten dat de expert er niet is - in avond, nacht en weekend?

Bronnen

- Kessels, J.W.M. (2000). Het ontwerpproces als leerproces. HRD Thema, 1(1), 16-21.
- Kessels, J.W.M. & Keursten, P. (2002). Opleiden en leren in een kenniseconomie: het Corporate Curriculum.
- Weggeman, M. (1997). Kennismanagement: Inrichting en besturing van kennisintensieve organisaties. Schiedam: Scriptum.
- Weggeman, M. (2007). Leidinggeven aan professionals? Niet doen! Schiedam: Scriptum.
- Kessels & Smit, The Learning Company (2025). Het achtveldenmodel - ontwerpen van effectieve leertrajecten. kessels-smit.com.